Määräykset shakin toimitsijakoulutuksesta, arvonimistä ja pätevyysvaatimuksista

Hyväksytty shakkituomaritoimikunnassa esiteltäväksi SSL:n hallitukselle 8.9.2026.
Hyväksytty SSL:n hallituksessa 26.11.2026.
Määräykset astuvat voimaan 1.1.2027.

Yleisiä määräyksiä

1. Tämän säännöstön määräykset ovat voimassa kaikissa Suomen Shakkiliiton (SSL) hyväksymissä shakkikilpailuissa, jotka tulevat jonkin SSL:n hyväksymän vahvuuslukulistan laskentaan.

2. Shakkikilpailujen toimihenkilötehtävissä voi toimia vain henkilö, jolla on tämän säännöstön määräämin edellytyksin tehtävän edellyttämä voimassa oleva pätevyys.

3. Shakkikilpailujen toimihenkilöiden arvonimet ovat: shakkitoimitsija, tuomariehdokas, shakkituomari, FIDE-tuomari ja kansainvälinen shakkituomari.

4. Oikeus toimia toimitsija- ja tuomariehdokaskurssien kouluttajana sekä kertauskokeiden järjestäjänä on shakkituomaritoimikunnan nimeämillä kouluttajilla. Kouluttajilla tulee olla vähintään voimassa oleva shakkituomarin pätevyys. Shakkituomaritoimikunta voi evätä koulutusoikeuden sekä kertauskokeiden järjestämisoikeuden, mikäli toimikunta perustellusti katsoo, ettei nimetyllä kouluttajalla ole enää vaadittavaa osaamista kouluttajana toimimiseen.

5. Kouluttaja on velvollinen ilmoittamaan etukäteen shakkituomaritoimikunnalle ja toimitsijarekisterin ylläpitäjälle aikomuksestaan järjestää koulutus tai kertauskoe. Lisäksi kouluttaja on velvollinen toimittamaan järjestämänsä kurssin osallistujatiedot ja tulokset shakkituomaritoimikunnalle ja toimitsijarekisterin ylläpitäjälle viipymättä, mutta viimeistään kahden (2) viikon kuluttua kurssin päättymisestä.

6. SSL pitää rekisteriä kohdan 3 mukaisista toimihenkilöistä ja heidän arvoistaan. Rekisteriin merkitään toimihenkilöiden suorittamat kurssit ja kokeet sekä heidän opetustehtävänsä. Lisäksi rekisteriin merkitään saadut tiedot toimihenkilöiden kilpailusuorituksista.

7. Näiden sääntöjen kehittämisestä sekä kilpailussa tapahtuvan toiminnan valvonnasta vastaa shakkituomaritoimikunta, joka antaa vuosittain raportin SSL:n hallitukselle. Näiden sääntöjen muutokset vahvistaa SSL:n hallitus.

Koulutusmääräykset

Kurssit ja kokeet

8. Shakkitoimitsijan tai tuomariehdokkaan arvon saadakseen on henkilön osallistuttava vastaavalle kurssille ja suoritettava kurssiin liittyvä koe ja tehtävät hyväksyttävästi.

9. Suoritettu kurssi antaa pätevyyden tehtäviin kurssin suorittamisvuonna ja sitä seuraavien neljän (4) kalenterivuoden aikana.

10. Shakkitoimitsija- ja tuomariehdokaspätevyydet voidaan uusia suorittamalla arvon edellyttämä koe. Koetilaisuutta voi edeltää kertauskurssi. Hyväksytty kertauskokeen suoritus antaa pätevyyden tehtäviin kertauskokeen suorittamisvuonna ja sitä seuraavien neljän (4) kalenterivuoden aikana.

11. Shakkituomarilta, FIDE-tuomarilta tai kansainväliseltä tuomarilta vaaditaan viiden (5) vuoden välein kertauskokeen suorittaminen voimassa olevien sääntöjen ja määräyksien tuntemuksen osoittamiseksi.

FIDEn järjestämien FIDE- ja kansainvälisten tuomareiden kertauskurssien hyväksytty suorittaminen kelpuutetaan korvaavaksi suoritukseksi.

12. Yli kaksi (2) vuotta sitten vanhentuneen shakkitoimitsija- tai tuomariehdokaspätevyyden päivittäminen edellyttää vastaavalle kurssille osallistumista sekä kurssin kokeen ja tehtävien hyväksyttyä suorittamista.

Yli kaksi (2) vuotta sitten vanhentuneen shakkituomarin, FIDE-tuomarin tai kansainvälisen tuomarin kansallisen pätevyyden päivittämiseksi tulee suorittaa laajennettu shakkituomarin kertauskoe.

13. Kokelaalla on oikeus yrittää hylätyn kokeen uusimista yhden (1) kerran. Mikäli kokelas ei suorita uusintakoetta hyväksytysti, tulee hänen osallistua uudelleen vastaavalle kurssille ennen kokeeseen osallistumista.

Mikäli kertaava shakkituomari, FIDE-tuomari tai kansainvälinen tuomari ei läpäise kertauskoetta tämän kohdan mukaisesti, tulee hänen osallistua tuomariehdokaskurssille, ja osallistumisen jälkeen kokelas voi yrittää kertauskokeen suorittamista uudelleen kansallisen pätevyytensä päivittämiseksi.

14. Näiden koulutusmääräyksien mukaiset kurssit ja kokeet voidaan järjestää lähitilaisuuksina tai shakkituomaritoimikunnan hyväksymällä tavalla sähköisesti.

15. Suomalaiselta toimihenkilöltä vaaditaan lisäksi Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK ry) Reilusti paras -verkkokoulutuksen sekä Puhtaasti paras -verkkokoulutuksen hyväksytty suorittaminen. Suoritukset ovat voimassa kolmen (3) vuoden ajan suorituspäivästä.

Kilpailusuoritukset

16. Osana koulutusta tuomariehdokkaan ja shakkituomarin arvojen saavuttamiseen liittyy kilpailusuorituksia. Kilpailusuorituksien hyväksytty tekeminen on edellytys arvojen myöntämiselle. Täsmällisemmät vaatimukset eritellään kutakin arvoa koskevissa määräyksissä.

17. Kilpailusuorituksiin huomioidaan tiedot, jotka on kirjattu SSL:lle toimitettuun kilpailuraporttiin. Määräys ei koske ulkomaisia kilpailuja.

18. Kilpailusuoritukset ovat voimassa kilpailun järjestämisvuonna sekä sitä seuraavien neljän (4) kalenterivuoden ajan.

19. Arvoihin vaadittavissa kilpailusuorituksissa ei huomioida kilpailuja, joissa toimihenkilö on ollut pelaajana eikä kilpailuja, joissa toimihenkilö ei ole ollut pääosin läsnä.

20. Kilpailusta voidaan myöntää yksi (1) suoritus tuomariehdokkaan arvoon ja yksi (1) suoritus shakkituomarin arvoon kutakin 50 osallistujaa kohden (esim. 1–50 pelaajaa = korkeintaan yksi tuomariehdokassuoritus ja yksi shakkituomarisuoritus).

Shakkituomaritoimikunta voi myöntää ylimääräisiä suorituksia kilpailusta perustellusta syystä (esim. vaativa nopean shakin tai pikashakin kilpailu tai nuorten kilpailu).

21. Henkilölle voidaan myöntää yhdestä kilpailusta vain yksi (1) suoritus.

Arvot, koulutustaso ja arvonimen antamat oikeudet

Shakkitoimitsija

22. Shakkitoimitsija voi toimia kilpailutoimikunnan täysivaltaisena jäsenenä.

23. Shakkitoimitsijan arvon saa suorittamalla korkeintaan kahdeksan (8) tuntia kestävän shakkitoimitsijakurssin hyväksytysti.

24. Kurssiohjelma sisältää
a) kilpailun järjestämisen perusteet
b) lähishakin säännöt tulkintoineen (normaali shakki, nopea shakki ja pikashakki)
c) lisenssisäännöt
d) eettiset periaatteet toimitsijatehtävissä
e) digitaalisten shakkikellojen käyttö

25. Edellä mainituista aiheista laaditun kokeen perusteella myönnetään hyväksytyille shakkitoimitsijan arvo.

26. Shakkitoimitsijan arvon myöntää toimitsijarekisterin ylläpitäjä ilman eri hakemusta edellytyksien täyttyessä. Arvon voimaantulopäiväksi katsotaan hyväksytyn kokeen suorittamispäivä.

27. Shakkitoimitsijan arvo voidaan myöntää 13 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Tuomariehdokas

28. Tuomariehdokas voi toimia kilpailun tuomarina, kilpailun johtajana ja parien määrääjänä.

Alle 18-vuotias tuomariehdokas voi toimia näissä tehtävissä vain, jos kilpailussa on läsnä alaikäisen tukena vähintään yksi 18 vuotta täyttänyt kilpailutoimikuntaan kuuluva henkilö, jolla on vähintään voimassa oleva shakkitoimitsijapätevyys.

29. Tuomariehdokkaan arvon saa shakkitoimitsijan arvon myöntämisen jälkeen

1. suoritettuaan korkeintaan kahdeksan (8) tuntia kestävän tuomariehdokaskurssin hyväksytysti **JA**
2. toimittuaan vähintään kolmessa (3) kilpailussa kilpailutoimikunnan jäsenenä.[1]

Edellytykset 1 ja 2 voi täyttää haluamassaan järjestyksessä.

30. Kurssiohjelma sisältää

a) kilpailujen järjestämisen kertaus
b) FIDEn vahvuuslukulaskentaan toimitettavan kilpailun järjestäminen
c) lähi- ja pikashakin sääntöjen syventävä koulutus
d) eettiset periaatteet tuomaritehtävissä
e) vertailujärjestelmät
f) vahvuuslukujärjestelmä
g) parien määräämisen perusteet
h) turnauksenhallintaohjelmiston käyttö

31. Edellä olevista aiheista laaditun kokeen sekä kurssiin kuuluvan turnauksenhallintaohjelmiston käyttöharjoituksen hyväksytysti suorittaneet saavat kurssisuorituksen tuomariehdokkaan arvoon.

32. Tuomariehdokasarvoon vaadittavien kilpailusuorituksien tulee täyttää seuraavat edellytykset:

1. Kaikkien kilpailujen vähimmäisosallistujamäärä on kymmenen (10), ellei kyse ole täyskierroskilpailusta.
2. Vähintään yhden (1) kilpailun tulee olla normaalin shakin kilpailu.
3. Vähintään yksi (1) kilpailuista tulee pelata FIDEn hyväksymällä vajaakierrosjärjestelmällä.
4. Kilpailujen kierrosmäärän tulee olla vähintään neljä (4), jos kyse on normaalin shakin kilpailusta, vähintään viisi (5), jos kyse on nopean shakin kilpailusta ja vähintään yhdeksän (9), jos kyse on pikashakkikilpailusta.

33. Tuomariehdokkaan arvon myöntää toimitsijarekisterin ylläpitäjä ilman eri hakemusta edellytyksien täyttyessä. Arvon myöntämispäiväksi kirjataan myöhäisimpänä täyttyvän edellytyksen suorituspäivä.

34. Tuomariehdokkaan arvo voidaan myöntää 15 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Shakkituomari

35. Shakkituomari voi toimia kaikissa kilpailujen johtotehtävissä. Suomen mestaruuskilpailujen päätuomarin tehtävässä voi toimia vain henkilö, jolla vähintään shakkituomarin arvo.

[1] Kilpailuja koskevista vaatimuksista säädetään kohdassa 32.

36. Shakkituomarin arvo voidaan hakemuksesta myöntää tuomariehdokkaalle, joka on toiminut tuomariehdokasarvon myöntämisen jälkeen vähintään viidessä (5) kilpailussa tuomarina, kilpailun johtajana tai parien määrääjänä[2].

Hakemuksen tulee sisältää vähintään

1. kolme (3) kilpailua, joissa tuomariehdokas on toiminut kilpailun tuomarina. Yhden (1) näistä tulee olla sellainen, jossa tuomariehdokas on työskennellyt vähintään shakkituomarin arvon omaavan päätuomarin alaisuudessa kilpailun tuomarina,
2. yhden (1) kilpailun, jossa tuomariehdokas on toiminut kilpailun johtajana **JA**
3. yhden (1) kilpailun, jossa tuomariehdokas on toiminut parien määrääjänä kilpailussa, joka on pelattu FIDEn hyväksymällä vajaakierrosjärjestelmällä.

37. Shakkituomarin arvoon vaadittavien kilpailusuorituksien tulee täyttää seuraavat edellytykset:

1. Kaikkien kilpailujen vähimmäisosallistujamäärä on kymmenen (10), ellei kyse ole täyskierroskilpailusta.
2. Vähintään kahdessa (2) kilpailussa tulee olla yli viisitoista (15) osallistujaa.
3. Vähintään kaksi (2) kilpailuista tulee pelata FIDEn hyväksymällä vajaakierrosjärjestelmällä.
4. Vähintään yhden (1) kilpailuista tulee olla nopeaa shakkia tai pikashakkia. Hakemuksessa huomioidaan yhteensä korkeintaan kaksi (2) nopean shakin tai pikashakin kilpailua.
5. Vähintään yksi (1) kilpailuista tulee olla toimitettuna FIDEn vahvuuslukulaskentaan.
6. Kilpailujen kierrosmäärän tulee olla vähintään neljä (4), jos kyse on normaalin shakin kilpailusta, vähintään viisi (5), jos kyse on nopean shakin kilpailusta ja vähintään yhdeksän (9), jos kyse on pikashakkikilpailusta.

Yhden (1) kilpailusuorituksen shakkituomarin arvoon voi tehdä toimimalla neljässä (4) erillisessä yhden kierroksen normaalin shakin tapahtumassa päätuomarina tai ottelutuomarina. Tämä poikkeus vastaa neljän kierroksen kilpailua.

Shakkituomaritoimikunta voi poiketa kilpailuja koskevista vaatimuksista perustellusta syystä. Vaadittavien kilpailujen lukumäärää ei voida alentaa.

38. Lisäksi tuomariehdokkaan tulee olla osoittanut

1. ehdotonta riippumattomuutta ja puolueettomuutta tehtävissään.
2. hallitsevansa kilpailun johtajan, kilpailun tuomarin ja parien määrääjän tehtävät.
3. riittävää shakin yleistä tuntemusta.

39. Kilpailusuorituksien täytyttyä SSL:n jäsenseura, jonka jäsen tuomariehdokas on, voi hakea shakkituomarin arvon myöntämistä tuomariehdokkaalle shakkituomaritoimikunnalta.

Mikäli jäsenseura kieltäytyy hakemasta shakkituomarin arvoa tai asiassa vallitsee muu seikka, jonka vuoksi hakemusta ei voida toimittaa seuran nimissä, voi tuomariehdokas itse tai

[2] Kilpailuja koskevista vaatimuksista säädetään kohdassa 37. Hakemusmenettelystä säädetään kohdissa 39 ja 40.

oikeushenkilö, jonka järjestämissä kilpailuissa tuomariehdokas on suorittanut vähintään kaksi (2) kilpailusuoritusta, hakea shakkituomariarvon myöntämistä shakkituomaritoimikunnalta.

Hakemus tulee jättää SSL:n verkkosivuilta löytyvällä verkkolomakkeella.

40. Toimitsijarekisterin ylläpitäjä tekee hakemuksen, toimitsijarekisterin kirjauksien ja muun mahdollisen selvityksen perusteella ratkaisuehdotuksen shakkituomaritoimikunnalle. Ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä toimitsijarekisterin ylläpitäjä voi pyytää hakijaa täydentämään hakemusta.

Shakkituomaritoimikunnan tulee käsitellä hakemus kahden (2) kuukauden kuluessa sen jättämisestä. Shakkituomaritoimikunta voi hyväksyä tai hylätä hakemuksen taikka palauttaa sen hakijalle täydennettäväksi. Hakijalle ilmoitetaan päätöksestä sähköpostitse.

41. Arvon myöntämispäiväksi katsotaan se päivä, kun shakkituomaritoimikunta on hyväksynyt hakemuksen.

42. Shakkituomarin arvo voidaan myöntää 18 vuotta täyttäneelle henkilölle.

FIDEn tuomariarvot

43. FIDEn vahvuuslukulaskentaan toimitettavissa kilpailuissa kaikilla kilpailun tuomareilla tulee olla FIDEn tuomarilisenssi (NA, FA tai IA).

44. Vaatimus ei koske kilpailun johtajaa eikä kilpailutoimikunnan jäseniä.

FIDEn kansallisen tason tuomarilisenssi (NA)

45. FIDE myöntää kansallisen tason tuomarilisenssejä (NA) henkilöille SSL:n hakemuksesta. Hakemuksien jättämisestä vastaa shakkituomaritoimikunta. FIDE edellyttää, että henkilö on täyttänyt vähintään 16 vuotta.

46. SSL hakee kansallisen tason tuomarilisenssit kaikille shakkituomareiksi korottuville.

47. Tuomariehdokkaalle voidaan perustellusta syystä hakea kansallisen tason tuomarilisenssiä. Perustelluksi syyksi voidaan katsoa esimerkiksi ryhmätuomarin tehtävä suuremmassa kilpailussa tai laaja kokemus. Hakemuksen ratkaisee shakkituomaritoimikunnan puheenjohtaja.

Tuomariehdokkaalle, jolla ei ole kilpailusuorituksia tuomariehdokasarvon myöntämisen jälkeen, ei haeta kansallisen tason tuomarilisenssiä. Shakkitoimitsijoille ei voida hakea kansallisen tason tuomarilisenssiä.

FIDE-tuomari (FA) ja kansainvälinen tuomari (IA)

48. FIDE-tuomarin ja kansainvälisen shakkituomarin arvon myöntää Kansainvälinen Shakkiliitto (FIDE) jäsenjärjestönsä tekemän esityksen perusteella. Arvojen myöntämisen edellytykset

määräytyvät kulloinkin voimassa olevien FIDEn tuomarien arvonimiä koskevien määräyksien *(Regulations for the Titles of Arbiters)* mukaisesti[3].

Ehdotuksen FIDE-tuomarin ja kansainvälisen tuomarin arvon anomiseksi kansalliselle shakkituomarille voivat tehdä shakkikerhot, -liitot tai yksityiset henkilöt SSL:n hallitukselle. Ehdotuksen voi tehdä myös shakkituomaritoimikunta, joka antaa myös muiden tahojen esityksistä lausuntonsa henkilöiden pätevyydestä FIDE-tuomarin tai kansainvälisen shakkituomarin arvoon. SSL käsittelee ehdotukset ja myönteisessä tapauksessa toimittaa ne edelleen FIDElle.

[3] 1.3.2026 voimaan astuneet määräykset: https://handbook.fide.com/chapter/B06012026.